

**Questiones spiritualis [con]iuiuij delicias preferentes,
super euangelijs tam de te[m]pore [quam] de sanctis**

Johannes <de Turrecremata>

Lyon, 18. Jan. 1509

In festo sancti benedicti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70506](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70506)

gna opulencia. Nā abrahā cui di-
ctum est Gen. xvij. Ambula cor-
ram me et esto pfectus. legitur di-
nes fuisse. ¶ Preterea p maio-
ri claritate notandū. put inquit
idem sanctus Thomas (ij. q. q.
clxxxij. ar. vij. ad. j.) q abrenū-
ciatio ppariā facultatuz dupli-
citer considerari potest. Uno mo-
do fm qd est actu. et sic in eo non
pstitit essentialiter pfectio s3 est
quoddam pfectionis instrumen-
tum vt dictuz est. et ideo nihil p-
hibet statum pfectionis esse sine
abrenūciatione ppariōz. sic etiaz
dicendum est de alijs exteriori-
bus obseruantijs. Alio modo po-
test cōsiderari fm pparationem
animi. vt sc3 homo sit paratus si
opus fuerit omnia dimittere vel
distribuere. et hoc pertinet dire-
cte ad pfectionem. Vñ Augusti-
nus in libro de qstionib9 euāge-
lij. Oportet filios sapientie intel-
ligere nō abstinendo nec in man-
dicando esse iusticiā sed in equa-
nimitate tolerandi inopiaz. Vñ
et apostolus dicit. Scio abūda-
re et penuriam pati. Ad hoc autē
maxime tenentur papa et ceteri
episcopi vt omnia sua pro hono-
re dei et salute gregis sui cōtem-
nant cū opus fuerit. vel pauperi-
bus sui gregis largiendo. rapi-
nam bonorum suoz cuz gaudio
sustinendo. Que omnia adimple-
ta fuerunt in dicto beato Bre-
gorio q tante largitatis et elemo-
synarum exercitit. vt nō solū pfen-
sibus s3 etia lōge positis in mō-

te sinai monachis necessaria mē-
ustraret. Nā omniuz indigentū
nomina scripta habebat et eis li-
beraliter subueniebat vt plem9
narrat in legenda. Vñ fuit ille
seruus fidelis et prudens quē po-
fuit dominus super familiā suā.
id est ecclesiam.

M festo

beati bñdicti.
est euangeliū.
Nemo accēdit
lucernam etc.
Lu. xj. Et ea
qd possunt di-
sputari seqntes qstiones. ¶ Pri-
ma. vtz beat9 benedict9 lucernā
accendēs regule monachalis et
ponens eam sup cādelabrū eccle-
sie puenientius instituit monachos
in societate vluētes q̄ solitariā
vitam agētes. ¶ Scda. vtz bea-
tus bñdict9 in visione qua vidit
totū mūdum diuinam essentiam
viderit.

Q primā

questionem q̄
queritur. vtz
beatus bene-
dictus lucer-
nam accēdēs
regule mona-
chalis etc. Et
videtur q̄ nō. ¶ Primo sic. Per-
fectior est religio agentium vi-
tam solitariā q̄ in societate vi-
uentium. ergo puenientius insti-
tuisset monachos agētes vitā so-

In festo sancti benedicti.

litariā q̄ in societate uiuentiū. cōsequētia est bona. antecēdēns p̄batur p̄ illud Augu. in libro de opib' monachoz dicētis illos sāctiores esse qui a p̄spectu hoīm separati nulli ad se p̄bent accessum uiuētes in magna intentione orationū. ¶ Secūdo sic. solitudo deseruit vite contēplatiue fm̄ illud D̄sec. ij. Ducam eam in solitudinem ⁊ ibi loquar ad cor eius. sed vita cōtemplatiua est perfectior. sanctior. suauior. q̄ actiua. ergo r̄. ¶ Tertio sic. Religio desiderat quietē mētis. vt impleat illud. Venite et videte qm̄ ego sum deus. sed vita solitaria est que maiorē prestat quietem anime. ergo r̄. ¶ In oppositum arguitur ex p̄senti euangelio. vbi dicit. Nemo accēdit lucernā. ⁊ ponit eaz sub modio sed super candelabrū. vt q̄ ingrediūtur lumē videāt. sed qui institūtur in solitudine videntur poni sub modio cū sint abscoī a p̄uersione hoīm. ⁊ nullus illuminatur ab eis. ergo videt q̄ beatus benedict' cōueniētius instituit monachos in societate uiuētes. ¶ Secūdo sic. dicit Eccl. iij. Melius est esse duos q̄ vnū habent enīz emolimētū societatis sue. ergo videtur p̄ueniētius fecisse institūdo r̄. ¶ R̄ūdeo dicendū q̄ cōueniētius fecit beatus benedictus institūdo monachos in societate uiuētes q̄ solitariā vitā agentes. Et ratio est. qz religio est quedā schola in qua do-

ctur disciplina. ⁊ exercitiū habetur tendēdi ⁊ perueniēdi ad perfectionē. ⁊ qz hoc seruaf in societate uiuentiū. vita autē solitaria nō querit ad hoc sed datur iam p̄fectis ac magistris q̄ iam non indigent doceri. Cum ergo beatus benedictus hoc intenderit cōstituere quasi scholā discipline vbi monachi doceātur peruenire ad perfectionē. sicut p̄ter modo suo loquēdi in principio regule. cōueniētius fecit sic q̄ aliter. P̄o quo notādū in sanctū tho. in. ij. ij. (q. clxxvii. ar. viij.) q̄ solitudo sicut ⁊ pauertas nō est ipsa perfectionis essentia sed perfectionis instrumentū. solitudo nō est instrumentū congruū actioni sed contēplationi. fm̄ illud D̄sec. ij. Ducā eaz in solitudinē ⁊ ibi loquar ad cor eius. Unde nō cōgruit religionibus que sunt ordinate ad opera vite actiue siue corporalia siue spiritualia. nisi forte ad tempus. exēplo xp̄i qui vt dicit Luce. vj. Er̄t in montē orare ⁊ erat pernoctās in oratione. cōpetit autē religionibus que sunt ad cōtemplationē ordinate. Cōsiderandū tñ est q̄ id qd est solitariū debet sibi per se sufficiens esse. hoc autē est cui nihil deest. qd pertinet ad rationē perfecti. ⁊ ideo solitudo pertinet contemplantri qui iaz ad perfectū venit. Qd quidem cōtingit dupliciter. Vno modo ex solo diuino munere. sicut p̄ter de iohāne baptista. q̄

fuit repletus spiritu sancto ad
 huc ex utero matris sue. Unde
 et cum puer adhuc esset erat in des-
 sertis. ut dicitur Luce. i. Alio mo-
 do per exercitium virtuosum actus.
 secundum illud ad Hebr. v. Perfectorum
 est solidus cibus eorum qui pro
 consuetudine exercitatos habet
 sensus ad discretionem boni et ma-
 li. Ad exercitium autem huiusmo-
 di unatur homo ex aliorum socie-
 tate dupliciter. Uno modo quantum
 ad intellectum ut instruat in his
 que sunt contemplanda. Unde hic
 ronymus dicit ad Rusticum mo-
 nachum. Mihi placet ut habeas
 sanctum contubernium nec ipse do-
 ceas. Secundo quantum ad effectum
 ut scilicet noxie affectiois hominis
 exemplo et correctione aliorum
 exerceatur. quod ut dicit gregorius.
 quid valet solitudo corporis si
 desit solitudo cordis. et ideo vi-
 ta socialis necessaria est ad ex-
 ercitiu perfectionis. solitudo
 autem competit iam perfectis.
 sicut ergo id quod iam perfectum
 est preeminet ei quod ad perfectio-
 nem exercetur. ita vita solitario-
 rum si debite assumatur preemi-
 net vite sociali. Si autem absque
 precedenti exercitio talis vita as-
 sumatur est periculosissima nisi
 per diuinam gratiam suppleatur quod
 in alijs per exercitium acquiritur
 sicut patet de sancto antonio et be-
 nedicto. Ad rationes in oppo-
 situm. Ad primam respondet ne-
 gando primam. quia licet sicut dictum
 est vita solitaria si debite assu-

matur preeminet vite sociali. ta-
 men imperfectis tendentibus ad
 perfectionem. sicut discipulis con-
 uenientior est vita socialis. Ad
 secundam respondetur negando con-
 sequentiam. quia licet ipsa contempla-
 tiva vita solitaria sit perfectior
 tamen imperfectis esset minus
 conueniens. ergo periculosa ut di-
 ctum est. Ad tertiam respondet
 Dicimus enim ad minoram quam vi-
 ta solitaria perfectis sufficien-
 tibus per se esset magis quieta
 et magis apta ad vacandum diui-
 ne contemplationi. imperfectis
 tamen esset inquieta et periculo-
 sa. sicut dictum est.

D secundam
 questionem qua
 queritur. utrum
 beatus benedi-
 ctus in visione
 qua vidit to-
 tum mundum
 diuinam essentiam vidit. Et videtur
 quod sic. Primo sic. dicit enim gre-
 gorius de hac visione loquens ante
 me videnti deus. angusta est omnis
 creatura. sed videre deum est vi-
 dere diuinam essentiam. ergo beatus
 benedictus vidit diuinam essentiam.
 Secundo sic. ibidem subdit gre-
 gorius quod totum mundum vidit in
 diuino lumine. sed non est aliud
 lumen dei vel claritas dei quam ipse
 deus. ut idem dicit gregorius.
 Et habetur in glosa Eto. xxxij.
 super illud. Non videbit me ho-
 mo et uiuet. ergo beatus benedictus
 B

In festo annunciationis dominice.

vidit deus per essentia. ¶ In op-
positum est qd dicit Job. s. Deu
nemo vidit vnq. vbi dicit glo. q
nullus in mortali carne viuens
dei essentia videre potest. ¶ Re-
spodeo dicendu ¶ Intra san. cho.
quolibet pmo. ar. pmo. ¶ q bea-
tus benedictus in illa visione non
vidit deu per essentia. Que pclu-
sio pbatur. Corpus corruptibili-
le aggranat anima. vt dicit Sa-
pienti. ir. Summa aut eleanorio me-
tis humane est vt ad diuina es-
sentia videnda pertingat. Unde
impossibile est q mens humana
diuina essentia videat. vt augu.
dicit. rj. super Bese. ad litteram
nisi hinc vite funditus homo in-
tereat. vel sic alienetur a sensib.
vt nesciat vtru sit in corpore an
extra corpus. sicut de paulo le-
gitur. ij. Corinth. xij. Beatus aut
benedictus qm illam visione vi-
dit nec huic vite funditus mor-
tuus erat. nec a corporeis sensi-
bus alienatus. vt piz. quia dum
adhuc in ea visione pssisteret aliu
ad idem videndu vocauit vt gre-
gorius refert. vnde manifestum
est q diuina essentia non vidit.
¶ Ad ratios in oppositu. ¶ Ad
prima respodetur. q ex illis ver-
bis no datur intelligi q beatus
benedictus in visione viderit deu
per essentia. sed vult ostedere q
quia videntur creatores angusta
est omnis creatura. consequens
est q per illustratione diuini lu-
minis de facili possent quecuq
videri. vnde subdit. Quauis pa-

rum de luce creatoris aspexerit
breue fuit quod creatum est. et
ideo no est miru si sanctus benedi-
ctus per lumen diuini amplius
aliud videre potuit q hoies com-
muniter videat. ¶ Ad scdm re-
spodetur q lumen dei quadoq
dicitur ipse deus. quadoq vero
aliquod lumen deriuatu a deo.
¶ In illud ps. In lumine tuo vide-
bimus lumen. hic aut accipitur
pro lumine deriuato a deo.

An festo an-
nunciationis
domine est euas-
geliz. Dis-
sus est angelus
rē. Lu. pmo.
Circu qd pos-
sunt disputari
sequentes que-
stiones. ¶ Prima. vtru fuit ne-
cessariu annuciari virgini conce-
ptione filij dei. ¶ Secda. verum
beate virgini debuit fieri annu-
ciatio per angelum. ¶ Tertia.
vtrum annunciatio fuit conue-
nienti ordine perfecta.

Qu prima
questione sic
proceditur. q
videtur q no
fuit necessa-
rium. ¶ Pri-
mo sic. ad hoc
soluz necessa-
rium videbat
annunciatio fieri. vt consensus
virginis haberet. sed consensus